

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

**POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADIH NA POLICISTE V
LETU 2012**

Ljubljana, marec 2013

UVOD

V Službi generalnega direktorja policije smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2012. Statistične podatke smo pridobili iz računalniške evidence dne 24. 1. 2013.

1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

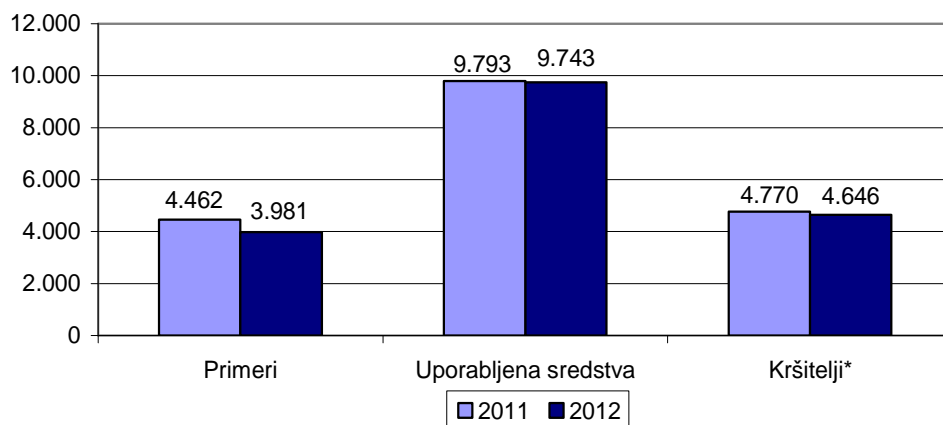
1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Leta 2012 so policisti v 3.981 (4.462) primerih zoper 4.646 (4.770) kršiteljev¹ uporabili 9.743 (9.793) različnih prisilnih sredstev.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 0,5 %, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 10,8 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 2,6 %.

Vodje enot so ocenili, da je bilo od skupnega števila 9.743 strokovno in zakonito uporabljenih 9.699 (9.750) prisilnih sredstev, 2 (1) strokovno, vendar nezakonito, 1 (0) nestrokovno in nezakonito ter 36 (22) nestrokovno, vendar zakonito, za 5 (20) pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena. Nezakonito in/ali nestrokovno so policisti uporabili 39 (23) prisilnih sredstev. Delež zakonito in strokovno uporabljenih prisilnih sredstev znaša 99,5 % (99,6 %).

Uporaba prisilnih sredstev

* Osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva.

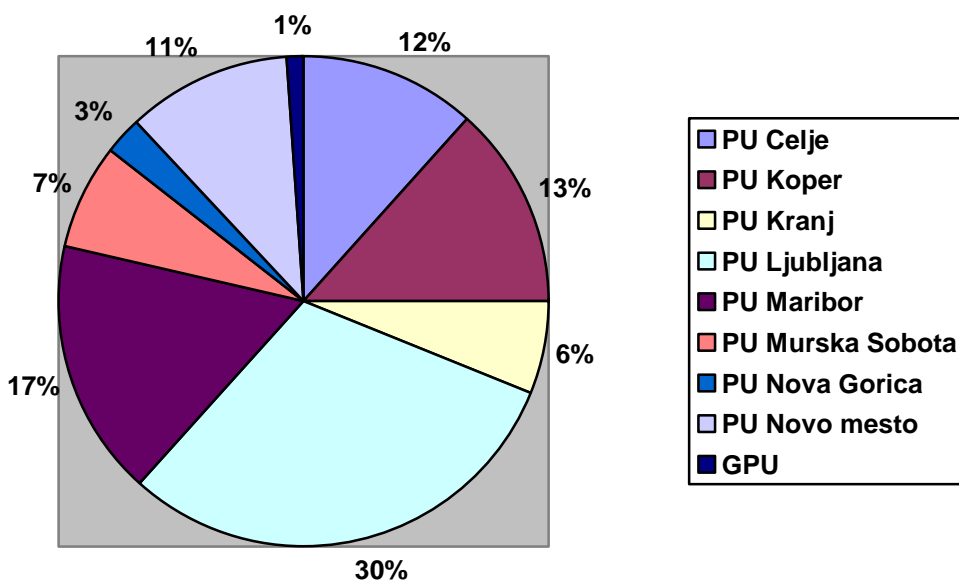
¹ Kršitelji so vse osebe v postopkih.

Uporaba posameznih vrst prisilnih sredstev in opozorilnega strela po enotah v letu 2012

	SV*	PR	FS	PAL	PS	SP	PUV	KON	VC	OS	SO	Skupaj
PU Celje	417	29	693	2	-	4	3	-	-	2	-	1.150
PU Koper	437	61	649	119	7	4	3	-	-	1	1	1.282
PU Kranj	333	29	207	5	26	-	1	-	-	-	-	601
PU Ljubljana	1.360	63	1.525	13	3	4	2	-	-	1	-	2.971
PU Maribor	550	44	922	106	17	1	8	1	-	-	-	1.649
PU M. Sobota	228	79	329	24	5	7	2	-	-	-	-	674
PU Nova Gorica	107	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	257
PU Novo mesto	520	73	436	11	10	6	1	-	-	2	-	1.059
GPU	54	1	44	-	-	-	-	-	1	-	-	100
Skupaj	4.006	379	4.954	280	68	26	20	1	1	6	1	9.743

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, PR - plinski razpršilec, FS - fizična sila, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, SO - strelno orožje, OS - opozorilni strel

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2012

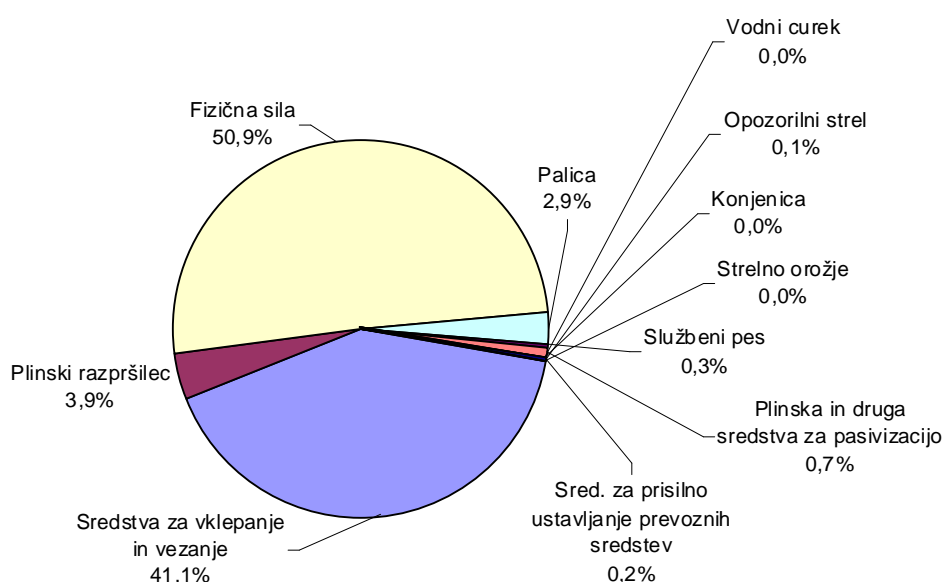

Iz grafa je razvidno, da so leta 2012 največ prisilnih sredstev uporabili policisti PU Ljubljana (30 %) in Maribor (17 %), najmanj pa policisti PU Nova Gorica (3 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 1 %.

Uporaba prisilnih sredstev in opozorilnega strela

Vrsta prisilnega sredstva	Leto 2011	Leto 2012
Sredstva za vklepanje in vezanje	4.433	4.006
Plinski razpršilec	232	379
Fizična sila	4.929	4.955
Palica	139	280
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo	1	68
Vodni curek	-	1
Konjenica	-	1
Posebna motorna vozila	-	-
Službeni pes	41	26
Sred. za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	16	20
Opozorilni strel	2	6
Strelno orožje	-	1
Skupaj	9.793	9.743

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2012

Največkrat je bila uporabljena fizična sila ter sredstva za vklepanje in vezanje, uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna. Od fizične sile so bili največkrat uporabljeni strokovni prijemi – 3.843-krat. Strokovni udarci so bili uporabljeni – 94-krat, strokovni meti – 98-krat, strokovni pritiski – 56-krat, drugi načini uporabe fizične sile pa – 864-krat. Opozorilni strel je bil izstreljen 6-krat, strelno orožje pa je bilo uporabljeno 1-krat.

Posebnost uporabe prisilnih sredstev v letu 2012 je uporaba plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo (68-krat), konjenice (1-krat) ter (vodnega curka). Do uporabe teh prisilnih sredstev je prišlo pri varovanju množičnih protestnih shodov ob koncu leta v Ljubljani in Mariboru. Ta prisilna sredstva so bila uporabljena zoper množico, ki je huje in množično kršila javni red in mir, pri uporabi plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo pa je treba upoštevati, da so bila ta uporabljena v dveh ločenih dogodkih, 68 pa je skupno število sredstev, ki so jih policisti uporabili.

1.2 Uporabljena pooblastila

Policisti so prisilna sredstva najpogosteje uporabili pri pridržanju (3.951-krat), dajanju ukazov (2.760-krat), prijemu (1.087-krat), asistenci (484-krat), privedbi na podlagi odredbe pristojnega organa (320-krat), ugotavljanju identitete (273-krat), privedbi brez odredbe (200-krat) in varnostnem pregledu (102-krat).

1.3 Delovna področja in oblike dela

Največkrat so policisti prisilna sredstva uporabili pri vzpostavljanju javnega reda, in sicer 5.512-krat, 1.925-krat pri preiskovanju kaznivih dejanj, 1.210-krat pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa, pri obravnavanju dogodkov 486-krat, pri spremljanju in izročanju oseb 376-krat, pri mejnih zadevah 197-krat, pri preventivni dejavnosti 20-krat in pri varovanju oseb 6-krat.

Glede na oblike dela so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri intervenciji (4.314-krat), patroljiranju (2.137-krat), pri aktivnostih PPE (1.081-krat), asistenci (471-krat), pri drugih oblikah dela pa manjkrat, uporabljena pa so bila predvsem milejša prisilna sredstva.

Uporaba posameznih prisilnih sredstev glede na obliko dela

Vrsta prisilnega sredstva	Aktivnost PPE	Asistenca	Blokada	Dežurstvo	Intervencija	Opazovanje	Patrujiranje	Poostren nadzor	Varnostna - zaključna akcija	Drugo	Skupaj
Sred. za vklepanje in vezanje	220	106	7	21	1.522	47	975	32	193	883	4.006
Fizična sila – strokovni prijemi	224	307		20	2.041	74	851	60	53	213	3.843
Fizična sila – strokovni udarci	5	1			44	1	26	3	1	13	94
Fizična sila – strokovni meti	12	1		1	42	2	33	1	2	4	98
Fizična sila - strokovni pristiski	3	2	2	2	24	3	16	1	1	2	56
Fizična sila - drugi načini	141	42	3	6	458	11	152	8	7	36	864
Palica	240				36		4				280
Plinski razpršilec	167	12	1		126	4	62			7	379
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo	68										68
Sred. za prisilno ust. prev. sred.			2				10		5	3	20
Konjenica	1										1
Vodni curek	1										1
Služ. pes z nagobč., brez vrvica					8		2				10
Služ. pes brez nagobč., na vrvici							1				1
Služ. pes z nagobč., na vrvici					11		3			1	15
Opozorilni strel			1		2		2			1	6
Strelno orožje										1	1
Skupaj	1.082	471	16	50	4.314	142	2.137	105	262	1.164	9.743

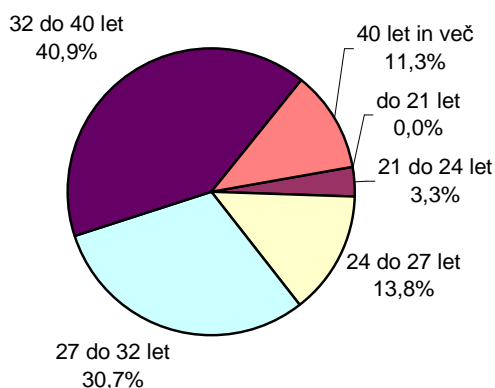
1.4 Starost policistov, ki so uporabili prisilna sredstva

Iz tabele in grafa je razvidno, da je bilo največ policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, starih od 32 do 40 let (40,9%), nato od 27 do 32 let (30,7%) ter od 24 do 27 let (13,8%).

Starost policistov ob uporabi prisilnih sredstev

Starost	2011	2012
do 21 let	6	2
21 do 24 let	424	207
24 do 27 let	914	875
27 do 32 let	2.270	1.943
32 do 40 let	2.510	2.590
40 let in več	703	718
Skupaj	6.827	6.335

Deleži starostnih skupin policistov

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe oseb zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

Leta 2012 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih 89 (97) kršiteljev in 142 (126) policistov. Poleg tega so bili pri 546 (494) kršiteljih in pri 34 (42) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)².

Posledice uporabe prisilnih sredstev pri policistih in kršiteljih

	Št. policistov		Št. kršiteljev*	
	2011	2012	2011	2012
Vidni zunanji znaki**	42	34	494	546
Lahka telesna poškodba	124	141	95	88
Huda telesna poškodba	2	1	2	1
Posebno huda telesna poškodba	-	-	-	-
Smrt	-	-	-	-
Skupaj	168	176	591	635

* Osebe, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva.

** Praska, odrgnina ali druga manjša površinska poškodba.

² V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

Telesno poškodovanih je bilo 1,92 % (2 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 13,67 % (12,4 %). Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo telesno poškodovanih 2,24 % (2,6 %) policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic pa je bil 2,78 % (3,5 %).

Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti pri uporabi prisilnih sredstev telesno poškodovani oziroma so utrpeli vidne zunanje znake, so bili najpogostejši odpiranje, prijemanje, davljenje (83-krat), udarec z roko (36-krat), udarec z nogo (27-krat), drugi nevarni predmeti (13-krat, palica (2-krat) itn.

Posledice uporabe posameznih prisilnih sredstev pri kršiteljih

Vrste prisilnih sredstev	Brez posledic	Vidni zunanji znaki	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	smrt	Skupaj	Delež telesnih posledic (v %)
Sredstva za vklepanje in vezanje	3.565	428	13			4.006	0,3
Fizična sila – strokovni prijemi	3.612	150	80	1		3.843	2,1
Fizična sila – strokovni udarci	73	13	8			94	8,5
Fizična sila – strokovni meti	81	14	3			98	3,1
Fizična sila – strokovni pritiski	53	2	1			56	1,8
Fizična sila – drugi načini	841	17	6			864	0,7
Palica	276	3	1			280	0,4
Plinski razpršilec	280	97	2			379	0,5
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo	65	3				68	0,0
Sred. za pris. ust. prev. sreds.	15	5				20	0,0
Konjenica	1					1	0,0
Vodni curek	1					1	0,0
Služ. pes z nagobč., brez vrvice	10					10	0,0
Služ. pes z nagobč., na vrvi	15					15	0,0
Služ. pes brez nagobč., na vrvi	1					1	0,0
Opozorilni strel	6					6	0,0
Strelno orožje	1					1	0,0
Skupaj	8.896	732	114	1		9.743	1,2

Opomba: Število poškodb pri uporabi posameznih prisilnih sredstev je večje od skupnega števila poškodovanih kršiteljev, ker se pri kršiteljih šteje le končna poškodba.

Največ telesnih poškodb kršiteljev je bilo pri uporabi strokovnih prijemov, pritiskov, udarcev in metov ter drugih oblik fizične sile, saj je bilo teh sredstev tudi največ uporabljenih.

Pri uporabi strokovnih udarcev je bil delež telesnih poškodb (lahka ali huda telesna poškodba) 8,5 % (12 %), pri strokovnih metih 3,1 % (7,1 %), pri strokovnih prijemih 2,1 % (1,8 %), pri strokovnih pritiskih 1,8 % (2,6 %), pri uporabi drugih načinov fizične sile 0,7 % (1,1 %) in pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje 0,3 % (0,4 %).

2.2 Posledice uporabe prisilnih sredstev glede na stanje kršiteljev

Stanje kršiteljev in posledice uporabe prisilnih sredstev

Stanje kršiteljev	Brez posledic	Vidni zun. znaki	Lahka tel. pošk.	Huda tel. pošk.	Smrt	Skupaj
Pod vplivom alkohola	1.870	391	63	1		2.325
Pod vplivom mamil	192	33	7			232
Nepojasnjeno psihično stanje	305	70	7			382
Skupaj	2.367	494	77	1		2.939

Od 4.646 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 2.325 pod vplivom alkohola, 232 pod vplivom prepovedanih drog in 382 v nepojasnjem psihičnem stanju. Zoper navedene osebe so policisti uporabili 7.611 oziroma kar 78,1 % vseh prisilnih sredstev.

3 NAPADI NA POLICISTE

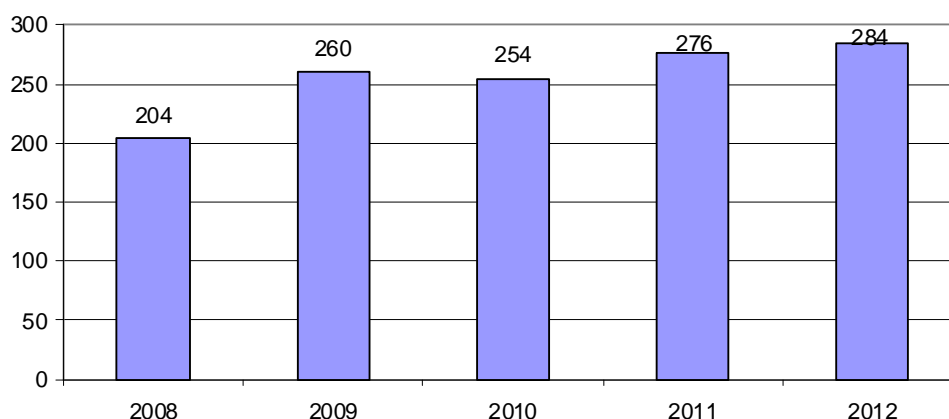
Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po čl. 299, 300, 301 in 302 Kazenskega zakonika RS (KZ-1).

Leta 2012 je bilo 284 napadov na policiste, kar je 8 več kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 513 policistov, kar je 4 manj kot leto prej.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2011	2012	Porast/upad (v %)
Kazniva dejanja (čl. 299, 300, 301 in 302 KZ)	276	284	2,9
Napadeni policisti	517	513	-0,8

Gibanje števila kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, trgih, v stanovanjih, nastanitvenih prostorih z neposredno okolico, na območju prometa, v gostinskih lokalih, na javnih prireditvah, v službenih prostorih policije itn.

Zaradi napadov na policiste je bilo po drugem odstavku 157. člena ZKP pridržanih 124 osumljencev. Po končanem postopku so policisti 46 osumljencev privedli k preiskovalnemu sodniku, ki je zoper 35 osumljencev odredil pripor. Pri analizi kazenskih ovadb v primerih, ko so bili osumljenci kaznivih dejanj napadov na policiste pridržani, je bilo ugotovljeno, da so osumljenci 54-krat kot sredstvo napada na policiste uporabili nevarne predmete (palica, kamen, stol, kramp, steklenica, pločevinka, granitna

kocka, betonski zidak, lonček za rože, frnikole, transparenti ...), 37-krat so policiste udarili z rokami, nogami ali glavo, 22-krat so policiste napadli s prijemanjem, odrivanjem, grabljenjem, davljenje ali grizenjem, 9-krat so uporabili druga sredstva (preprečevanje uradnega dejanja s silo telesa, zapiranje vrat, polivanje s tekočinami, obmetavanje z jajci ...), 8-krat so policiste napadli z noži, sekirami in ostalimi podobnimi sredstvi, 8-krat so policistom izrekli resno grožnjo zoper življenje in telo, 6-krat so uporabili pirotehnična ali eksplozivna sredstva, 4-krat so kot sredstvo napada na policiste uporabili vozilo, 2-krat so na policiste naščuvali psa itn.

Uporabljena sredstva v primerih, ko so bili osumljenci kaznivih dejanj napadov na policiste v letu 2012 pridržani

Uporabljena sredstva	Število napadov
Nevarni predmeti (palica, stol, kamen, granitna kocka, steklenica ...)	54
Udarci z roko, nogo, glavo	37
Prijemi, grabljenja, odrivanje, ugriz	22
Druga sredstva (sila telesa, zapiranje z vrati ...)	9
Nož, sekira in podobni nevarni predmeti ali orodje	8
Resna grožnja	8
Pirotehnična ali eksplozivna sredstva	6
Vozilo	4
Pes	2

Policisti so bili najpogosteje napadeni pri opravljanju nalog s področja varovanja javnega reda in miru (69-krat), od tega pri varovanju javnih prirediteljev (37-krat), nato pri opravljanju nalog s področja urejanja in nadzora cestnega prometa (17-krat), pri drugih oblikah dela (9-krat), pri preiskovanju kaznivih dejanj (5-krat) in pri opravljanju nalog s področja varovanja državne meje (1-krat).

Pri napadih so policisti v večini primerov utrpeli lahke telesne poškodbe, največ policistov pa je bilo poškodovanih pri varovanju množičnih protestov ob koncu leta 2012 v večjih mestih po Sloveniji (Ljubljana, Maribor in Celje). Pri tem je namreč bilo poškodovanih 89 policistov, zaskrbljujoča pa je intenziteta napadov na policiste ter uporabljena sredstva. Napadalci so policiste, ki so varovali proteste, napadli tudi z uporabo palic, pirotehničnih sredstev (petard, raket, t.i. topovskih udarcev ...), metanjem steklenic, kamenja, granitnih kock in drugih nevarnih predmetov. Nekateri policisti, ki so bili z nevarnimi predmeti zadeti v glavo (bili so primeri, ko so policisti pri tem izgubili zavest), so zaradi telesnih poškodb morali poiskati zdravniško pomoč in so bili hospitalizirani. V Mariboru so policisti pri pregledu okolice kraja protestnega shoda našli pripravljeno vnetljivo tekočino, vendar do polivanja policistov in prižiganja te tekočine ni prišlo.

Policisti so bili hujše napadeni tudi pri drugih oblikah dela. Pri tem izstopa intenziteta napadov in uporabljena sredstva v romskih naseljih, kjer navadno prihaja do napadov večjih skupin oseb na policiste. Tako so napadalci v enem od romskih naselij policiste napadli z odrivanjem, udarjanjem, metanjem lesenih palic, kovinskih predmetov in kamenja, eden izmed napadalcev pa je uporabil tudi mesarsko sekuro. Pri tem je en policist utrpel lahko telesno poškodbo, policisti pa so hujše posledice preprečili z izstrelitvijo opozorilnega strela.

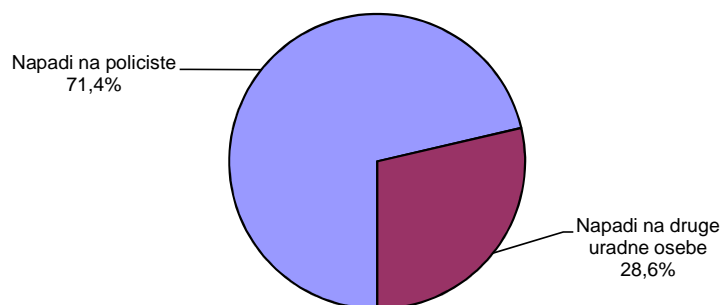
Pri množični kršitvi javnega reda in miru v nekem drugem romskem naselju so napadalci policiste napadli z metanjem kamenja, steklenic, sekire in drugih nevarnih predmetov ter orodja, eden izmed napadalcev pa je na policista odvrigel tudi betonski zidak, ki je zadel policista v čelado, nato pa padel drugemu policistu (ki je sodeloval pri vklepanju) na ključnico. Pri tem sta policista utrpela lahki telesni poškodbi, hujše posledice zaradi metanja nevarnih predmetov pa so policisti preprečili tudi z uporabo intervencijskih ščitov.

Pri množični kršitvi javnega reda in miru v nekem romskem naselju so bili policisti napadeni z odtrganjem, vlečenjem za lase, udarjanjem, uporabo kuhinjskih nožev, lopat, grabelj, kitare, daljših lesenih kolov, desk in podobno. Množičnost in intenziteta napadov na policiste je bila tako velika, da so trije policisti utrpeli lahke telesne poškodbe, brez uporabe službenih psov pa bi nedvomno prišlo do hujših posledic.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi 65 (90) groženj policistom, od tega največ policistom PU Celje 19 in PU Novo mesto (11), najmanj pa policistom PU Kranj 4 in PU Nova Gorica (5). Na PU Koper v letu 2012 nimajo evidentiranih groženj policistom.

Pri analizi napadov na uradne osebe, ko opravljajo naloge varnosti (kazniva dejanja po 299., 300., 301. in 302. členu KZ-1), je bilo ugotovljeno tudi, da je bilo v letu 2012 398 takšnih kaznivih dejanj, od tega pa 284 kaznivih dejanj napadov na policiste, kar znaša 71,4 %.

Kazniva dejanja napadov na uradne osebe ko opravljajo naloge varnosti v letu 2012

Nedvomno na število napadov na uradne osebe, ko opravljajo naloge varnosti v veliki veri vpliva tudi kaznovalna politika. Pri pregledu javno dostopnih podatkov o izrečenih kaznih storilcem navedenih kaznivih dejanj za leto 2011 je bilo ugotovljeno, da je bilo obsojenih 145 storilcev navedenih kaznivih dejanj, vendar jih je bilo kar 120 oziroma 82,8 % obsojenih na pogojno zaporno kazen. Od 25 storilcev, ki so bili obsojeni na nepogojno zaporno kazen, sta bila 2 obsojena na kazen zapora nad 2 do 3 mesece, 6 na kazen zapora nad 3 do 6 mesecev, 10 na kazen zapora nad 6 mesecev do 1 leta, 7 na kazen zapora nad 1 do 2 leti in le 1 na kazen zapora nad 2 do 3 leta. Na višje kazni zapora ni bil obsojen nihče.

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V primerjavi z letom 2011 je bilo leta 2012 število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, število uporabljenih prisilnih sredstev ter tudi število primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, manjše. Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 0,5 %, število primerov, ko so bila uporabljena prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 10,7 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 2,6 %.

Takšno zmanjšanje povezujemo z zmanjšanjem (za 8,7 %), števila obravnavanih kršitev po Zakonu o varstvu javnega reda in miru³, pri katerih je sicer uporaba prisilnih sredstev pogosta, ter zmanjšanjem števila pridržanih oseb – za 30,4 %. To je v največji meri posledica dejstva, da je s 1. 7. 2011 začel veljati nov Zakon o pravilih v cestnem prometu (ZPrCP), ki med drugim omogoča uporabo diskrecijske pravice policista pri odreditvi pridržanja – tako je bilo skupno pridržanih 2.857 voznikov v cestnem

³ Policisti so obravnavali 25.799 (28.260) kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru. Največ kršitev so obravnavali po členu 7/1 ZJRM-1 (prepiranje, vpitje ali nedostojno vedenje) – 4.302 (5.005). Po členu 6/1 ZJRM-1 (izzivanje ali spodbujanje k pretepu) so obravnavali 4.996 (4.878) kršitev, po členu 6/4, v povezavi s členu 6/1, 6/2 in 6/3 ZJRM – 1 (nasilje v družini) 3.453 (3.705) kršitev, po členu 7/2 ZJRM-1 (nedostojno vedenje do uradne osebe) 2.890 (3.436) kršitev, po členu 22/1 ZJRM-1 (neupoštevanje odredbe uradne osebe) 2.675 (2.886) kršitev itn.

prometu (na podlagi ZPrCP) ali za 60,6 % manj kot leta 2011, ko je bilo na podlagi ZVCP-1 in ZPrCP pridržanih 7.247 voznikov.

Najpogosteje uporabljena prisilna sredstva so bila sredstva za vklepanje in vezanje ter fizična sila, in sicer v 92 %, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejši prisilni sredstvi. Tudi telesnih poškodb kršiteljev je bilo malo – 89 (97) glede na sredstva in način upiranja oziroma napada.

V letu 2012 je močno poraslo število uporab plinskega razpršilca – z 232 v letu 2011 na 379 oziroma za 63,4 % ter palice – s 139 v letu 2011 na 280 oziroma za 101,4 %. Takšen porast števila uporabe ni presenetljiv, saj se navedeni prisilni sredstvi najpogosteje uporabljata ob aktivnostih posebne policijske enote, uporaba prisilnih sredstev pri tem področju dela pa je s 489 narasla na 1082 oziroma za 121,3 %. Navedeno je posledica množične uporabe prisilnih sredstev policistov posebnih policijskih enot zaradi kršitev javnega reda in miru ob množičnih protestih ob koncu leta 2012.

Iz statističnih podatkov je tudi razvidno, da je bilo od 4.646 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, kar 2.939 pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali v nepojasnjem psihičnem stanju. Zoper navedene osebe so policisti uporabili 7.611 oziroma kar 78,1 % vseh prisilnih sredstev. Obvladovanje takih kršiteljev je za policiste še zahtevnejše, več pa je tudi možnosti za nastanek posledic. Policisti so na splošno prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno v 99,5 %, kar kaže na visoko raven strokovne usposobljenosti policistov na tem področju.

Kaznivih dejanj prepreditev uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi in napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti, je bilo 8 več kot leta 2011 (porast za 2,9 %), napadenih policistov pa je bilo po statističnih podatkih 4 manj kot leto prej (upad za 0,8 %). Pri napadih na policiste po intenziteti in uporabljenih sredstvih izstopajo napadi, ki so se zgodili ob varovanju množičnih protestov po večjih mestih v Sloveniji ter napadi ob interveniranju zaradi množičnih kršitev javnega reda in miru v romskih naseljih.

Pri analizi napadov na uradne osebe, ko opravljajo naloge varnosti (kazniva dejanja po 299., 300., 301. in 302. členu KZ-1), je bilo ugotovljeno, da so bili največkrat napadeni policisti, saj so bili oškodovanci v kar 71,4 % vseh kaznivih dejanj napadov na uradne osebe, ko opravljajo naloge varnosti. Iz tega sledi, da so med vsemi uradnimi osebami najbolj ogroženi policisti.

Na podlagi pregleda javno dostopnih podatkov o izrečenih kaznih storilcem kaznivih dejanj napadov na uradne osebe, ko opravljajo naloge varnosti za leto 2011 je možno zaključiti, da v tem smislu ni problematična višina zagrožene zaporne kazni zaradi storitve navedenih kaznivih dejanj, temveč dejstvo, da sodišča storilcem teh kaznivih dejanj praviloma izrekajo pogojne zaporne kazni, delež nepogojnih zapornih kazni pa je majhen – 17,2 %, pri čemer gre za nizke kazni. Tako je najverjetneje tudi učinek specialne in generalne prevencije na tem področju majhen.

Z analizo uporabe prisilnih sredstev v letu 2012 smo ugotovili tudi, da so policisti prisilna sredstva uporabili v povprečju na 36 obravnavanih kaznivih ravnanj⁴. Najredkeje so prisilna sredstva uporabili policisti PU Nova Gorica (na 52 kaznivih ravnanj), najpogosteje pa policisti PU Koper (na 20 kaznivih ravnanj). Navedeno kaže na dejstvo, da policisti v veliki večini primerov policijsko nalogo izvedejo z milejšimi ukrepi in prisilna sredstva uporabijo le takrat, ko naloge na drug način ne morejo uspešno opraviti.

Pri uporabi prisilnih sredstev prihaja do hudih posegov v človekove pravice oseb v policijskih postopkih, pri napadih na policiste pa do hudih kršitev človekovih pravic policistov. Tveganje za

⁴ Zajeti so postopki oziroma obravnavanja kršitev ZJRM in drugih predpisov o javnem redu, ZPrCP in drugih predpisov s področja cestnega prometa ter obravnavanja preiskanih kaznivih dejanj, ne pa tudi drugi postopki pri katerih ravno tako pogosto pride do uporabe prisilnih sredstev (npr. privedba na podlagi odredbe pristojnega organa, ugotavljanje identitete ipd.).

nastanek telesnih poškodb ali drugih neželenih posledic je pri uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste povečano, zato bomo tudi v prihodnje sproti spremljali in nadzirali dogajanje na tem področju ter si ves čas prizadevati, da bi bilo stanje čim boljše. Ključno za izboljšanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev je kakovostno izpopolnjevanje in usposabljanje za izvajanje pooblastil s praktičnim postopkom s samoobrambo, zato je treba temu področju dati še večji poudarek. Poseben poudarek bo treba dati usposabljanju policistov za obrambe pred omenjenimi (v analizi ugotovljenimi) oblikami napadov ter zakonito, strokovno in učinkovito izvajanje nalog v primerih, ko prihaja do množičnega in intenzivnega vmešavanja v policijske postopke in napadov nanje.